

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสืบเสาะข้อเท็จจริงผู้ได้รับพักการลงโทษลดวันต้องโทษจำคุก” (ศึกษาเฉพาะกรณี : พนักงานคุมประพฤติ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานสืบเสาะข้อเท็จจริง เจ้าหน้าที่ธุรการคดี และคณะกรรมการพักการลงโทษ คณะกรรมการลดวันต้องโทษจำคุก ของสำนักงานคุมประพฤติในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติ ภาค 2, ภาค 7 สำนักงานคุมประพฤติในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติกรุงเทพมหานครและสำนักงานคุมประพฤติชลบุรี) มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาวิจัยสาเหตุที่แท้จริงที่เป็นปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานสืบเสาะข้อเท็จจริงพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษจำคุก ของกลุ่มประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มพนักงานคุมประพฤติ, เจ้าหน้าที่ธุรการคดี และคณะกรรมการพักการลงโทษ คณะกรรมการลดวันต้องโทษจำคุก จำนวน 27 สำนักงานเครื่องมือในการศึกษาเก็บข้อมูลเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (SURVEY RESEARCH) ค้นคว้าจากทฤษฎีเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาส่วนใหญ่จะเน้นคำถามที่มีลักษณะปลายเปิด ให้กลุ่มประชากรที่ศึกษาได้มีอิสระในการตอบคำถามตามความคิดเห็นของตนเอง แล้วนำผลการศึกษามาประมวลเพื่อจัดรูปแบบคำตอบเพื่อนำโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC + มาวิเคราะห์ในรูปแบบการศึกษาเชิงปริมาณ และนำข้อมูลมาเปรียบเทียบเพื่อสังเคราะห์เป็นข้อมูลในเชิงคุณภาพและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจัดส่งแบบสอบถามให้สำนักงานคุมประพฤติ เพื่อจัดส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา และส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านการสืบเสาะและพินิจกรมคุมประพฤติผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปทดสอบเครื่องมือหาค่าความเที่ยงตรงเนื้อหาของคำถาม และทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามกับประชากรในพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มประชากรที่ศึกษา เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.8113 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ใช้ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติวิเคราะห์เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าความแปรปรวน ค่าไคสแควร์ (CHI-SQUARE) วิเคราะห์ตัวแปรสองกลุ่มอิสระ กับกรปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติและเจ้าหน้าที่ธุรการคดี กับคณะกรรมการ และใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวน ค่าT-TEST, ONE-WAY ANOVA และใช้การพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและรายงานผลการศึกษา

ผลการศึกษา พบว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ (RESEARCH OBJECTIVE) กล่าวคือเป็นไปตามสมมติฐาน และไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากการเปรียบเทียบการทำงานของแต่ละสำนักงานคุมประพฤติ สมมติฐานการวิจัย (HYPOTHESIS) “พนักงานคุมประพฤติ แต่ละสำนักงานจะมีความรู้ที่แตกต่างกัน” ผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจของพนักงานคุมประพฤติที่มีต่อขั้นตอนการ

ปฏิบัติงานสืบเสาะข้อเท็จจริงผู้ได้รับพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษจำคุก ในแต่ละสำนักงานคุมประพฤติ พบว่า ส่วนใหญ่จะมีความรู้ ความเข้าใจที่ไม่แตกต่างกัน ตามนัยสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่มีบางประเด็นพนักงานคุมประพฤติของแต่ละสำนักงานมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งอาจส่งผลต่อการปฏิบัติงานได้ ดังนี้

1) พนักงานคุมประพฤติในแต่ละสำนักงาน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก ซึ่งมีกระบวนการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน คือ การสืบเสาะข้อเท็จจริงและการควบคุมและสอดส่อง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2) ระยะเวลาการสืบเสาะข้อเท็จจริง ภายในระยะเวลา 1 เดือน อย่างช้าไม่เกิน 2 เดือน นับตั้งแต่วันที่สำนักงานรับเรื่อง พนักงานคุมประพฤติของแต่ละสำนักงานมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3) พนักงานคุมประพฤติ ของสำนักงานต่างมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำ ทักษสถาน ประเด็นการสัมภาษณ์ ประวัตินักโทษเด็ดขาดเพื่อสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของผู้อุปการะระหว่างคุมประพฤติ ก่อนส่งหนังสือขอความร่วมมือให้สำนักงานสืบเสาะข้อเท็จจริงที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

4) คดีที่มีระยะเวลาการปล่อยคุมประพฤติตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป คดีที่มีผู้เสียหายพักอาศัยอยู่ใกล้เคียงกับนักโทษเด็ดขาด พนักงานคุมประพฤติ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติต้องไปออกสืบเสาะ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

5) พนักงานคุมประพฤติ ในแต่ละสำนักงาน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน ขั้นตอนกรมราชทัณฑ์หลังจากรับเรื่องของเรือนจำ ทักษสถาน เพื่อดำเนินการพิจารณาปล่อยนักโทษเด็ดขาดเพื่อคุมประพฤติ ผลการศึกษามีความรู้ความเข้าใจที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

6) พนักงานคุมประพฤติแต่ละสำนักงาน มีความรู้ ความเข้าใจแนวทางปฏิบัติงานของเรือนจำหรือทัณฑสถาน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในประเด็นขั้นตอนการเตรียมการด้านเอกสารการประชุมผู้ต้องขังและปล่อยตัวเพื่อคุมประพฤติ

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

1. ด้านการบริหารจัดการ

1.1 งบประมาณ สภาพปัญหาอุปสรรค ได้แก่ สถานที่ทำการคับแคบไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติราชการ, งบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีจำกัดไม่สอดคล้องกับภาระงานที่เพิ่มขึ้น เช่น จำนวนค่าน้ำมันรถที่ใช้ในการสืบเสาะมีจำกัด, คอมพิวเตอร์ที่ใช้อยู่ไม่ได้ปรับปรุง (upgrade) มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ

ภาระงาน ข้อเสนอแนะ นักโทษที่ต้องโทษไม่เกิน 5 วันไม่ควรสืบเสาะเพื่อประหยัดงบประมาณ, ควรจัดให้มีสวัสดิการแก่เจ้าหน้าที่ เช่นเงินค่าเลี้ยงชีพเมื่อปฏิบัติหน้าที่ในชุมชน

1.2 อัตราค่าจ้าง สภาพปัญหาอุปสรรค ได้แก่ จำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอกับปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น ข้อเสนอแนะ ควรเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ให้สอดคล้องกับปริมาณงานและเสริมสร้างทักษะในการให้ คำปรึกษาแก่ผู้ต้องโทษ

1.3 ปริมาณคดี สภาพปัญหาอุปสรรค ได้แก่ ผู้ต้องขังที่อยู่ในหลักเกณฑ์จะได้รับพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษจำคุกมีจำนวนมากทำให้เจ้าหน้าที่แต่ละรายต้องรับผิดชอบสำนวนคดีมากเกินไป, จึงไม่สามารถส่งรายงานสืบเสาะข้อเท็จจริงได้ภายในเวลาดำหนด ข้อเสนอแนะ ไม่ควรจ่ายสำนวนคดีให้รับผิดชอบครั้งละจำนวนมากเกินไป เป็นผลให้ไม่สามารถส่งรายงานการสืบเสาะภายในเวลาดำหนด

1.4 การฝึกอบรม สภาพปัญหาอุปสรรค ได้แก่ พนักงานคุมประพฤติขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษจำคุก ข้อเสนอแนะ ควรจัดให้มีการอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ของ กรมคุมประพฤติเอง และ/หรือฝึกอบรมร่วมระหว่างพนักงานคุมประพฤติกับเจ้าหน้าที่ทัณฑวิทยา เพื่อเพิ่มความรู้ และประสบการณ์พร้อมทั้งแนะนำเทคนิคใหม่ๆ ที่ใช้ในการสืบเสาะ อันจะเป็นผลให้ภารกิจใหม่ของกรมคุมประพฤติพัฒนาไปในทางที่ถูกต้อง

1.5 การประสานงาน สภาพปัญหาอุปสรรค ได้แก่ นักโทษแจ้งที่อยู่ของผู้อุปการะไม่ชัดเจนและไม่ตรงต่อความจริง เป็นผลให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถติดต่อผู้อุปการะได้ ส่งผลให้ผู้อุปการะไม่สามารถมาพบเจ้าหน้าที่ตามที่กำหนดได้, บางกรณีพบว่าผู้อุปการะมิใช่ญาติของนักโทษ, นักโทษไม่มีผู้อุปการะตามที่ระบุไว้, นักโทษไม่ทราบถึงข้อเท็จจริงภายนอกเรือนจำที่เปลี่ยนแปลงไป, พนักงานคุมประพฤติไม่ทราบการปล่อยตัวล่วงหน้า, เรือนจำปล่อยตัวพร้อมกันทำให้จัดสำนวนช้า, พนักงานคุมประพฤติส่งรายงานสืบเสาะข้อเท็จจริงล่าช้า, ที่อยู่อาศัยที่ผู้ได้รับพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษจำคุก ระบุไว้ไม่ชัดเจนและไม่ได้พักอาศัย ณ สถานที่ได้แจ้งไว้, ข้อมูลที่ทางเรือนจำมอบให้แก่พนักงานคุมประพฤติไม่ครบถ้วน, ผู้อุปการะรวมทั้งเพื่อนบ้านของผู้ได้รับพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษจำคุก ไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร, ผู้ได้รับพักการลงโทษไม่ไปรายงานตัวตามที่กำหนด, เมื่อส่งรายงานสืบเสาะข้อเท็จจริงแก่เรือนจำแล้ว ทางเรือนจำมิได้แจ้งผลการพิจารณาให้สำนักงานคุมประพฤติทราบ ข้อเสนอแนะ ควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน, ควรมีมาตรการรองรับนักโทษที่ครอบครัวไม่รับกลับ, เรือนจำควรแจ้งวันปล่อยตัวให้ชัดเจน

2. ด้านการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ

สภาพปัญหา อุปสรรค ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งเสริมให้กระทำผิดยังรุนแรงอยู่, มีปัญหาในกรณีที่มี

การเปลี่ยนแปลงที่อยู่, ความน่าเชื่อถือของรายงานการสืบเสาะ เช่นบางกรณีพบว่าข้อมูลที่ได้จากการสืบเสาะไม่ตรงกับของผู้ได้รับพักการลงโทษ, เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์บางแห่งไม่ใช้รายงานสืบเสาะในการประชุม, รายงานสืบเสาะที่เขียนด้วยลายมืออ่านยาก, ข้อมูลที่ได้จากการสืบเสาะอาจเป็นเท็จได้, ผู้ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกปฏิบัติตนไม่เหมาะสมในการรายงานตัวกับพนักงานคุมประพฤติ, เรือนจำบางแห่งรายงานว่าได้ส่งหนังสือแบบ ส1-46 ไปแล้วสี่เดือนแต่ยังไม่ได้รับ, พนักงานคุมประพฤติจังหวัดไม่ค่อยส่งรายงานในการวางนโยบาย, แบบสอบถามบางส่วนคณะกรรมการไม่สามารถตอบละเอียดได้ ข้อเสนอแนะ ควรชี้แนะแนวทางของผู้อุปการะแก่ผู้อุปการะด้วย, เส้นทางในการสืบเสาะข้อเท็จจริงไม่สะดวก, การวางตัวในการสัมภาษณ์ให้เกิดความน่าเชื่อถือนับเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญของงานสืบเสาะ ซึ่งเป็นงานที่ต้องใช้ความอดทนและพยายามหาข้อเท็จจริง, ควรมีมาตรการการติดตามในกรณีผู้ถูกคุมประพฤติผิดเงื่อนไข, ควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาการคุมประพฤติแก่ผู้อุปการะพร้อมกันกับประชาสัมพันธ์เสริมสร้างความรู้ในชุมชน เพื่อให้โอกาสผู้ต้องขังที่กลับสู่ชุมชน, ควรรายงานผลสืบเสาะของผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวล่วงหน้า 2 เดือน, ควรมีรูปแบบการรายงาน / ระยะเวลาส่งรายงานและแบบสอบถามผู้อุปการะ, ควรตรวจสอบประวัติความผิดประกอบรายงานสืบเสาะด้วย, ควรให้โอกาสนักโทษพิสูจน์ตัวเอง, ควรพิจารณาปริมาณของคดีกับปริมาณของงานด้วย, เจ้าหน้าที่ควรออกไปสืบเสาะหาข้อเท็จจริง มิใช่เป็นฝ่ายตั้งรับหาข้อเท็จจริงอยู่ ณ ที่ตั้งสำนักงานคุมประพฤติ

3. ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

สภาพปัญหา อุปสรรค ได้แก่ พื้นที่ออกสืบเสาะอยู่ห่างไกลต้องใช้เวลานาน, บางพื้นที่อันตราย, ข้อมูลเบื้องต้นที่เจ้าหน้าที่ได้รับขาดรายละเอียดที่แน่นอน, ในการสืบเสาะคดีอุกฉกรรจ์อาจได้รับอันตรายจากผู้มีอิทธิพล, มาตรฐานของคณะกรรมการในการพิจารณาสั่งคุมประพฤติผู้ได้รับพักการลงโทษลดวันต้องโทษจำคุกต่างกัน, ผู้อุปการะไม่มั่นใจว่านักโทษจะสามารถกลับตัวได้นอกจากนี้ผู้อุปการะบางรายมิใช่ญาติแท้ๆ มักไม่ให้โอกาสและยอมรับนักโทษ, นักโทษไม่ได้พักกับผู้อุปการะตามที่แจ้งไว้ทำให้ยากในการติดตาม, การที่พนักงานคุมประพฤติเสนอความเห็นในรายงานสืบเสาะ ต่อคณะกรรมการพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษจำคุกว่าไม่สมควรอนุญาตให้กลับคืนสู่ชุมชนก่อนพ้น กำหนดโทษ อาจทำให้พนักงานคุมประพฤติไม่ได้รับความปลอดภัย, พนักงานคุมประพฤติได้รับหนังสือช้า, พนักงานมีอำนาจน้อยไม่สามารถแก้ปัญหาอะไรได้, นักโทษไม่ได้แจ้งกับผู้อุปการะดังที่ได้ระบุไว้, การปล่อยตัวไม่ตรงกับตอนที่พนักงานคุมประพฤติสืบเสาะ, ระบุฐานความผิดไม่ชัดเจน, เอกสารไม่ครบถ้วนยากต่อการบันทึกข้อมูล, ความล่าช้าในการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ข้อเสนอแนะ ควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ เพื่อก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อผู้ต้องโทษที่ได้รับพักการลงโทษลดวันต้องโทษจำคุก และสามารถดำรงชีวิตร่วมกันได้ในชุมชน, ก่อนออกสืบเสาะ

ควรรหาข้อมูลให้ครบถ้วน, ควรสอบถามเกี่ยวกับที่อยู่ผู้อุปการะให้ชัดเจน, ควรมีการชี้แจงเงื่อนไขและแนวปฏิบัติให้ชัดเจนมากขึ้น, กรมคุมประพฤติควรพัฒนาโปรแกรมสารสนเทศให้ทันสมัยสามารถรองรับปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรจะมีการศึกษาโดยเจาะจงในรายละเอียดผลกระทบ ในแต่ละประเด็นให้มากขึ้น อันประกอบด้วย การศึกษาผลกระทบต่อชุมชน การศึกษาผลกระทบด้านครอบครัว และการศึกษาผลกระทบต่อตัวผู้กระทำผิด เพราะส่วนใหญ่จะสอบถามแต่ตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ และคณะกรรมการเท่านั้น รวมทั้งจะต้องขยายกลุ่มประชากรในการศึกษาเพิ่มมากขึ้นและหลากหลายขึ้นด้วย

2. ควรจะมีการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพควบคู่กัน จะทำให้ผลการศึกษามีความชัดเจนและมองเห็นภาพได้ครอบคลุมในทุกประเด็นมากขึ้น

3. ควรจะมีเวทีแลกเปลี่ยนมุมมองทั้งในเชิงวิชาการ เชิงนโยบาย ตามสภาพความเป็นจริงในบริบทของการปฏิบัติงานสืบเสาะข้อเท็จจริงพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษจำคุก โดยผ่านหน่วยงานที่เป็นกลาง หรือนักวิชาการ เนื่องจากการวิจัยในเชิงประเมินผลการปฏิบัติงานและประเมินผลในเชิงนโยบายนั้น เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กับหลายบริบท ซึ่งจะต้องได้รับการพิสูจน์ข้อเท็จจริงดังกล่าวอย่างเปิดเผย ดังนั้น การร่วมปรึกษาหารือระหว่างผู้กำหนดนโยบาย และกลุ่มนักวิชาการที่หลากหลายทั้งในส่วนกลาง และในส่วนภูมิภาค จึงนับว่ามีความสำคัญ เพื่อให้ทุกภาคส่วนแต่ละระดับข้อมูลการวิจัย ระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ด้วยข้อมูลที่ถูกต้องอย่างแท้จริง

4. การดำเนินงานศึกษาควรมีความต่อเนื่องจะสามารถส่งผลให้ได้รับทราบมุมมองในทุกมิติ เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีทิศทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานที่ประสานกันอย่างแท้จริง ไม่เบี่ยงเบน (BIAS) หรือไม่มองข้ามสภาพการณ์ต่างๆ ที่ก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรค